

ЛІНГВІСТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕТАЛУРГІВ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ГОВОРІННІ

І. А. Ярема

Запорізький національний університет

У статті наводяться лінгвістичні передумови формування англомовної лексичної компетентності металургів у професійно орієнтованому говорінні. Розглянуто семасіологічні, лексико-семантичні, морфологічні та когнітивні особливості використання лексичних одиниць галузі “Металургія”, врахування яких позитивно впливає на процес формування англомовної лексичної компетентності.

Ключові слова: лексична компетентність, лінгвістичні передумови, професійно орієнтоване навчання.

И. А. Ярема. Лингвистические предпосылки формирования англоязычной лексической компетентности металлургов в профессионально ориентированном говорении. В статье представлены лингвистические предпосылки формирования англоязычной лексической компетентности металлургов в профессионально ориентированном говорении. Рассмотрены семасиологические, лексико-семантические, морфологические и когнитивные особенности употребления лексических единиц отрасли “Металлургия”, учёт которых положительно влияет на процесс формирования англоязычной лексической компетентности.

Ключевые слова: лексическая компетентность, лингвистические предпосылки, профессионально ориентированное обучение.

I. A. Yarema. The linguistic peculiarities of formation English language lexical competence in metallurgists' professionally oriented speaking. The article deals with the linguistic peculiarities of forming English lexical competence in metallurgists' professionally oriented speaking. The author considers semasiological, lexical-semantic, morphological and cognitive peculiarities of lexical items of the branch “Metallurgy”, and their positive influence on the process of English lexical competence formation.

Key words: lexical competence, linguistic peculiarities, professionally oriented teaching.

Всесвітня глобалізація, розширення міжнародних контактів зумовлює необхідність опанування майбутніми спеціалістами іноземної мови, зокрема мовним матеріалом сфери їхньої майбутньої спеціалізації, що дозволить їм успішно здійснювати міжкультурну комунікацію, обмінюватися інформацією щодо нових досягнень та практик в обраній галузі. Це означає, що оволодіння іноземною мовою стає умовою і потребою здійснення професійної діяльності, а не лише питанням підвищення інтелектуального та культурного рівня майбутнього фахівця.

Із розвитком виробничих відносин, зокрема у сфері металургійної діяльності, підвищується необхідність формування іншомовних компетентностей майбутніх металургів, що дозволить їм успішно брати участь у професійно орієнтованому говорінні. Одним з критеріїв успішності навчання є знання студентами фахової термінології та вміння її використовувати у процесі професійно орієнтованого говоріння, здатність та готовність спілкуватися з представниками інших культур. Реалізація зазначених потреб майбутнього фахівця можлива завдяки формуванню англомовної лексичної компетентності.

Особливостям формування англомовної лексичної компетентності присвячено розробки таких науковців, як Л. С. Бірецької [2], Н. В. Горбунової [3], Н. П. Жовтюка [7], Л. В. Мороза [12], Ю. О. Семенчука [19] та ін. Зазначені науковці розкрили поняття “компетентність” [2], етапи та принципи формування іншомовних компетентностей [3], зокрема лексичної, визначили зміст

і структуру лексичної компетентності [12], дослідили психологічні та дидактико-методичні передумови формування англомовної лексичної компетентності [7], запропонували вправи для формування англомовної лексичної компетентності [19] тощо. Проте й досі відсутні дослідження лінгвістичних особливостей формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому говорінні в навчанні металургів.

Проаналізувавши дослідження науковців, ми дійшли висновку, що лексична компетентність – це здатність студента оформлювати свої висловлювання і розуміти мовлення інших, доречно вживаючи обрані терміни у межах професійного вжитку, забезпечувати функціонування певних навичок і знань на належному рівні, враховуючи лексичну усвідомленість або здатність їх використовувати в усіх видах мовленнєвої діяльності. До матеріалу іншомовного мовлення належить лексичний матеріал, за допомогою якого створюється та формується англомовна лексична компетентність студентів, що зумовлює значущість урахування особливостей його добору, зокрема з точки зору лінгвістичних передумов, та доцільності використання майбутніми металургами для здійснення професійно орієнтованого навчання, що визначило *актуальність* нашого дослідження.

Таким чином, **метою** статті є розкриття лінгвістичних передумов формування англомовної лексичної компетентності металургів, необхідної для здійснення подальшої професійної діяльності.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- визначити основні лінгвістичні передумови формування англомовної лексичної компетентності;
- зробити аналіз наведених лінгвістичних передумов, охарактеризувати їх значення відносно формування англомовної лексичної компетентності;
- описати особливості використання зазначених передумов відносно англійської лексики галузі “Металургія”.

Дослідивши низку робіт зарубіжних і вітчизняних лінгвістів (Гусак І. П. [4], Доліна О. Л. [5], Дуброва А. С. [12], Молчкова Л. В. [11], Мороз Л. В. [12], Підгорна А. Б. [16], Кьобра-Оречіоні С. [22] та ін.), які є підґрунтям для вирішення зазначеної проблеми, ми дійшли висновку, що для досконалого володіння професійно орієнтованою лексикою студенти повинні знати відповідну підмову, що складається зі специфічної системи фахових термінів. Розглянемо більш детально підмову металургії, на якій базується дослідження.

Лексику будь-якої мови можна розглядати як всеосяжну систему, що складається з ряду дрібніших підсистем. Лексичний масив сучасної англійської мови можливо розподілити на загальну і спеціальну лексику. На відміну від загальної лексики, спеціальна лексика обслуговує зайнятих у певній сфері, до неї відносять всі лексичні засоби, пов’язані з науковою та науково-професійною діяльністю людини. Спеціальну лексику підрозділяють на нетермінологічну і термінологічну, остання, в свою чергу, включає терміни загальної спеціалізації та галузеву термінологію. У статті особлива увага приділена галузевій термінології металургійного спрямування, що відрізняється високою інформативністю, оскільки терміни мають основне смислове навантаження у висловлюванні. Слова і вирази професійної сфери вживання зазвичай відносять до професійної спеціальної лексики, але це угруповання лексичних одиниць характеризується невизначеністю, адже поняття спеціальна і галузева термінологія не мають чітких меж, позаяк словник людей різних професій вивчено недостатньо повно [20].

Лінгвістичні передумови формування англомовної лексичної компетентності важливі з точки зору свідомого засвоєння і використання мовного матеріалу як умови формування комунікативно-мовленнєвих умінь. У статті таким матеріалом виступає лексика галузі “Металургія”. Знання фахової лексики та вміння вживати доцільні й адекватні ситуації лексичні одиниці є надзвичайно важливими критеріями, які визначають рівень сформованості англомовної лексичної компетентності, характеризують ефективність іншомовної підготовки

студента. Досягнення студентами високого рівня впізнавання, диференціювання та вживання лексичного матеріалу сприяє раціональній організації процесу отримання і смислової переробки інформації, а також організації професійно орієнтованого мовлення та вирішення навчально-пізнавальних завдань у створених комунікативних ситуаціях. На основі достатнього обсягу лексичних знань і високого рівня сформованості лексичної навички забезпечується вміння конструювати зв'язні висловлювання, створюються умови для функціонування механізмів мовленнєвої взаємодії з лексичним матеріалом. Проаналізувавши роботи Ктиторова Н. К. [8], Куц Е. О. [9], Олещенко Ю. Р. [15], Ревеко Л. С. [17] та ін., ми дійшли висновку, що найбільш повний перелік лінгвістичних передумов навчання професійно орієнтованої лексики наводить Олещенко Ю. Р., а саме: 1) семасіологічні; 2) лексико-семантичні; 3) онемасіологічні (морфологічні) та 4) когнітивні [15]. Проаналізуємо кожну з представлених лінгвістичних передумов формування англомовної лексичної компетентності:

1. Семасіологічні властивості англомовної лексики галузі “Металургія”.

Спираючись на теорію семантичного поля і семантичної структури слова, можна показати системні зв'язки між лексичними одиницями професійного спрямування, визначити їх семантичну структуру, характер дефініції. Серед лексичних одиниць будь-якої галузі виділяють спільні або відмінні семантичні компоненти з метою розподілу слів на термінологічні блоки. Професійна лексика металургії також утворює своє семантичне поле, лексичні одиниці об'єднують у семантично близькі групи на основі спільності або відмінності семантики професійних найменувань. Спираючись на досвід теоретичних досліджень у семасіології, методом компонентного аналізу можна виявити інтегральні й диференціальні семи в семантичній структурі лексичних одиниць галузі “Металургія” і об'єднати їх в ряди, блоки найменувань, які утворюють мікрополе, що входить як фрагмент в макрополе спеціальної лексики.

Питання класифікації лексичних одиниць галузі “Металургія” неодноразово порушувалося науковцями Ктиторовою Н. К. [8], Лалазаровою Н. О. [10], Литвиненко О. В. [10], Стаховською Н. Ф. [18], Штейнгатт О. А. [20] та ін., але досі немає однотайної типології розподілу лексичних одиниць за тематичними напрямками.

Н. Ф. Стаховська, беручи за основу основні семантичні категорії, запропоновані С. Гайдою, Т. Канделакі та Д. Лотте, виділяє такі лексико-тематичні групи для класифікації професійно орієнтованої лексики: 1) назва основної виробничої дії; 2) назва предмета, з яким пов'язана дія; 3) назва речовини, матеріалу, з яким пов'язана дія; 4) назва матеріалу у поєднанні з дією [18].

О. А. Штейнгатт зазначає чотири тематичні групи для класифікації лексики галузі “Металургія”: 1) назви виробничих процесів і явищ; 2) назви машин, знарядь праці і пристроїв спеціального призначення; 3) найменування осіб за професією та родом діяльності; 4) найменування сировини, готових і побічних продуктів [20].

Ми, слідом за О. В. Литвиненко, Н. О. Лалазаровою, пропонуємо таку класифікацію лексичних одиниць галузі “Металургія”: 1) прилади, верстати, апарати, машини та їх частини, вузли, деталі; 2) дії, вироблювані приладами, верстатами, машинами, апаратами; 3) інструменти (робочі органи), які використовуються на верстатах, машинах; 4) матеріали; 5) хімічні або фізичні процеси; 6) характеристики процесів і явищ; 7) одиниці виміру; 8) аббревіатури [10].

Отже, доцільним є розбивати лексичні одиниці за тематичними групами, це позитивно впливає на процес формування англомовної лексичної компетентності. Важливо також враховувати і структуру лексичних одиниць, їх семантичні властивості, що є наступним питанням, яке необхідно розкрити.

2. Лексико-семантичні властивості англомовної лексики галузі “Металургія”.

На сьогоднішній день чимало уваги присвячено процесам виникнення, функціонування та розвитку англійських термінологічних одиниць галузі “Металургія”: (Баграмова Н. В. [1]; Куц Е. О. [9] та ін.); встановлена роль словотвірних елементів у системі утворення англомовних

термінів (Гусак І. В. [4], Дуда О. І. [6] та ін.); розроблені продуктивні моделі термінотворення (Дуброва А. С., Мороз Л. В., Трофимчук В. М. [12] та ін.). Для термінів галузі “Металургія” характерні такі формально-семантичні властивості:

- семантична сторона терміна, завдяки якій формуються термінологічні поля, ряди, пласти тощо;
- деривація (словотворення) термінів, яка встановлює семантичні і понятійні зв’язки між словосполученнями, впливає на відношення між терміносистемами та їх формування;
- логіко-семантична, семантико-морфологічна і семантико-дериватологічна парадигматика термінів;
- лексико-семантичні властивості термінів, які зумовлюють формування термінологічної синонімії, антонімії, семантичні зближення та вилучення термінів, перетинання та підкорення їх змісту тощо.

Дослідження засвідчує, що реально існуючу термінологію не можна обмежувати однослівними термінами. Як свідчить вивчення терміносистем [4; 12], понад 70% спеціальних понять становлять різного типу словосполучення. Поява термінів-словосполучень пов’язана з синтаксичним способом творення термінів, сутність якого полягає в об’єднанні двох або більше зв’язаних у граматичному і смисловому відношенні слів, що становлять собою складне позначення явища чи предмета. Як зазначає В. П. Даниленко, термінам-словосполученням віддається перевага тому, що вони здатні з найбільшою повнотою відобразити необхідні відмінні риси, поняття, що називається. Терміни-словосполучення творяться за законами синтаксису і класифікуються відповідно до типу їх структури. Слідом за Ктиторовою Н. К. [8] до найбільш типових для термінології галузі “Металургія” відносимо одно-, дво- та багатокомпонентні термінологічні сполучення.

1) однокомпонентні, наприклад: fork – вилка, вилковий захват; nipple – з’єднувальна гайка, патрубок; assembly – збір, монтаж; clip – затискач, screw – гвинт; nut – гайка;

2) двокомпонентні, наприклад: motor reducer – двигун-редуктор; counter – технічні ваги; control rod – тяга приводу управління; anchor bolt – анкерний бовт; connector hose – шланг зі з’єднувачем; joining pipe – штуцер; synchro transducer – синхронний вимірювальний перетворювач тощо;

3) багатокомпонентні, наприклад: loop-control device – пристрій регулювання петлі; metal-bearing minerals – мінерали, які містять метали.

Однокомпонентні терміни є однозначними і стилістично нейтральними у межах свого термінологічного поля. Значення цих термінів розкривається за допомогою дефініцій, а переклад на українську мову допомагає визначити їх місце в системі понять галузі “Металургія”. У середині своєї терміносистеми, термін-слово входить у відповідний термінологічний ряд, і в цьому проявляється його мовна системність [6]. Знання структури слова дозволяє розширити можливості побудови нових термінів і словотворення, а знання відповідностей словотвірних елементів сприяє мовній здогадці про значення цих термінів та розширює обсяг галузевого словника студентів-металургів.

3. Ономазіологічні (морфологічні) властивості англomовної лексики галузі “Металургія”.

Питанням словотвірної структури слова присвятили свої праці такі вчені, як І. М. Кочан, Г. П. Мацюк, Т. І. Панько та ін. Їхні праці присвячені аналізу шляхів термінологічної номінації в досліджуваній термінології. Для належного розуміння термінологічної лексики галузі “Металургія” студентам необхідно визначити основні ознаки та властивості терміна. Зазначеними науковцями доведено, що нові терміни галузі творяться за загальними законами словотвору. Виділяють чотири основні фактори, які характеризують термінологію галузі “Металургія”:

- 1) використання морфолого-синтаксичних моделей для утворення нових слів;
- 2) запозичення іношомовних слів для позначення нових понять;
- 3) використання старої, звичної назви для позначення певного поняття;
- 4) введення словосполучень для найменування нових понять [17].

Для термінології галузі “Металургія” характерна наявність словотвірних афіксів (префіксів, суфіксів, префіксів і суфіксів одночасно). Запозичення з інших мов та шляхи входження їх у досліджувану термінологію аналізуємо з позицій їх структури та семантики як засобу найменування наукових понять. Більшість запозичених слів-термінів твориться за допомогою афіксальних морфем, серед яких значною продуктивністю відзначаються словотвірні інтернаціональні типи з суфіксом **-er** із загальним значенням предмет-носії процесуальної ознаки: *exchanger*; *converter* тощо; із суфіксом **-ity** для вираження ознаки абстрагованості від предмета, властивості чого-небудь: *inductivity*, *mobility*, *conductivity* тощо.

Визначаючи слова, від яких утворені терміни, студенти будуть засвоювати не лише значення цих слів, але й навчатимуться утворювати слова, використовуючи суфікси, префікси, словоскладання тощо. Наприклад: *converter* = *to convert* + *er*; *transformation* – *to transform* + *-tion*; *melting* = *to melt* + *-ing*, *welding* = *to weld* + *-ing*, *ferroelectrics* = *ferro* + *electrics*; *electroplaters* = *electro* + *plat(e)* + *er* тощо.

Лексичний склад будь-якої мови постійно поповнюється, зокрема неологізмами, аббревіатурами тощо. Їх знання теж необхідне майбутнім спеціалістам-металургам для використання у комунікації, наприклад, аббревіація: *PM* (*Powder metallurgy*), *AES* (*American Electroplaters Society*), *AWS* (*American Welding Society*), *HCS* (*High-Carbon Steel*), *PhMet* (*Physics of Metals*) тощо.

При доборі лексичного матеріалу слід враховувати, що для лексики в галузі “Металургія” може бути характерною синонімія, омонімія, полісемія тощо. Наприклад, полісемічність лексики представлена в таких прикладах: *The cross-piece reciprocation motion is provided by hydraulic cylinder II operation. – Зворотно-поступальний рух траверси здійснюється від гідроциліндрів поз. II.* Так, дієслово *to provide* може мати такі значення *забезпечувати, надавати, постачати* тощо, але у поєднанні із іменниковим словосполученням *cross-piece reciprocation motion* стає зрозумілим, що йдеться про здійснення дії.

Окрім того, слід враховувати, що для фахових текстів або комунікації характерним є вживання кліше, шаблонів, стереотипних лексичних одиниць, які обов’язково мають бути включені до лексичного матеріалу за фахом навчання, наприклад: *surface of the earth* – *поверхня землі*, *metal extraction* – *видобування металу*, *pure iron* – *чисте залізо*, *metal casting* – *лиття металу*, *melting temperature* – *температура плавлення* тощо. Більшість таких шаблонних лексичних одиниць пов’язана із позначенням інструментарію, правил безпеки роботи, вимог роботи тощо, наприклад: *design and operation* – *приспій і принцип роботи*, *electrical equipment* – *електрообладнання (електричне обладнання)*; *safety requirements* – *вимоги безпеки*, *the materials available* – *наявні матеріали* тощо.

У практиці перекладу багатокомпонентні словосполучення перекладаються за схемою “від останнього слова до першого”, як в наведеному вище прикладі: *metal-bearing minerals* = 1) *minerals* – *мінерали* → 2) *bearing* – *який містить/несе* → 3) *metal* – *метал*. У результаті словосполучення перекладатиметься як *металоносні мінерали* або *мінерали, які містять метали*.

Таким чином, розуміння структури термінів, уміння проводити їх морфолого-синтаксичний аналіз дозволяє продукувати нові термінологічні одиниці й варіювати способи лексико-граматичного вираження думки англійською мовою. Не менший вплив на процес формування лексичної компетентності мають когнітивні аспекти.

4. Когнітивні особливості лексики галузі “Металургія”.

Навчання проходить успішно, коли мозок створює свої власні ментальні структури, і він гальмує, якщо готові структури йому нав’язуються [17]. Одноманітний переклад на рідну мову робить введення лексичних одиниць професійного спрямування нудним процесом, нав’язаним

викладачем, тоді як різноманітність способів введення лексичних одиниць допомагає не тільки відійти від механічного запам'ятовування, а й залучити студентів у процес пізнання, зробити його дослідницьким і захоплюючим, перетворити студентів в активних суб'єктів процесу пізнання та забезпечити високий інтелектуальний рівень навчання.

Важливо навчити студента використовувати стратегії семантизації лексичних одиниць за допомогою: пояснення значень слів через наочність; опису; добору синонімів та антонімів; використання контексту; перекладу; тлумачення англійською чи українською мовою; вживання інтернаціоналізмів; ключових слів; словотворчих елементів; виведення значень складного слова із значень його складових; аналіз виразів, їх послідовного перекладу; дослівного перекладу кліше з тлумачним словником.

Стратегії запам'ятовування лексичних одиниць допомагають студентам зберігати почуту або прочитану інформацію у пам'яті, розширюючи свою лексичну базу. Їх можливо згрупувати відповідно до таких факторів, що сприяють засвоєнню лексичних одиниць: 1) презентація лексичних одиниць у зв'язку з іншими словами; 2) створення семантичних карт (схем); 3) системна організація лексичних одиниць; 4) повторення груп слів за ключовими словами; 5) вивчення лексичних одиниць за темами, антонімічними або синонімічними групами, за словотворчими елементами; 6) переписування слів по декілька разів; 7) проведення асоціацій [11].

До прийомів компенсаторної стратегії можна віднести: 1) прийом перифраза, що формує вміння передавати одну і ту саму думку різними способами або за допомогою обмеженого мовного матеріалу; 2) прийом перекодування інформації з однієї вербальної форми в іншу або з вербальної у невербальну; 3) прийом аналізу і складання синонімічних і антонімічних рядів; 4) прийом використання дефініцій і описових конструкцій [1].

Прийом перифраза має велике значення при навчанні лексики і мови в цілому. Він дозволяє сформулювати вміння висловити свою думку за допомогою обмеженого мовного матеріалу, а також висловити одну й ту ж думку різними лексичними засобами і тим самим уникнути можливих невдач в комунікації (тобто не зуміти порозумітися або бути незрозумілим). Цей прийом тісно пов'язаний з аналізом синонімів і антонімів ключового слова та використанням дефініцій і описових конструкцій, які, в першу чергу, дозволяють виразити думку різними способами.

Прийом перекодування інформації з однієї вербальної форми в іншу або з вербальної у невербальну дає змогу створити більш повний і чіткий образ слова. Він реалізується у вправах на передачу змісту тексту / пропозиції / слова у вигляді малюнка, схеми, позначень на карті, у вигляді діаграми, за допомогою жестів і навпаки.

Прийом використання дефініцій і описових конструкцій дозволяє виразити свою думку, незважаючи на незнання необхідних для цього слів. Він також використовується для формування усвідомленого і всебічного знання про слово і його зв'язки з іншими словами. Застосовується такий прийом у вправах на розпізнавання слів за їх значенням, співвіднесення слів з їх значеннями, передачу певної інформації за допомогою заданої лексики, опис значень слів (самостійний підбір відповідних дефініцій до слова).

Це дозволить навчити студентів впізнавати, розуміти та відрізнити лексичні одиниці, що належать до сфери галузі "Металургія", від лексичного матеріалу інших фахових текстів. Визначення семантичного значення зазначених слів дасть змогу студентам зрозуміти *сферу їх використання*, а вживання слів у тексті, стане *допомогою у їх запам'ятовуванні*.

Щоб вживати термінологічну лексику правильно, відповідно до ситуації спілкування, необхідно враховувати всі її лінгвістичні особливості – семантику, структуру, синонімічність, омонімію, багатозначність тощо.

Таким чином, для навчання термінологічної лексики характерна синонімія, омонімія, полісемія тощо, лінгвістичні передумови її вживання передбачають:

- урахування семантичних та структурних особливостей лексики металургійної галузі (однокомпонентні, двокомпонентні та багатоконпонентні терміни);
- уміння проводити морфолого-синтаксичний аналіз – морфологічні особливості, які включають способи утворення слова, використання суфіксів, префіксів, словоскладання;
- вживання кліше, шаблонів, стереотипних лексичних одиниць, абревіатур та неологізмів;
- врахування рідної мови при навчанні фахової лексики;
- виокремлення особливостей стилістичного вживання лексики – відмінностей у значенні одного й того самого слова залежно від контексту;
- визначення семантичного значення слів, що вказує на сферу вживання слова і покращує його запам'ятовування;
- розвиток мовної та ситуативної здогадки, що формує асоціативну базу та сприяє швидкому запам'ятовуванню нових слів.

Зазначимо, що лексика галузі “Металургія” є складним явищем, яке охоплює власне англійську лексику, лексику рідної мови, запозичені слова, новоутворення тощо, і характеризується лінгвістичними особливостями, до яких належать семантичні, морфологічні, стилістичні, семасіологічні, когнітивні особливості.

Виходячи з вищезазначеного, ми дійшли висновку, що навчання лексики студентів-металургів передбачає відбір лексичного матеріалу викладачем на основі врахування лінгвістичних особливостей іншомовної фахової лексики. Правильно відібраний лексичний матеріал дозволить ефективно формувати лексичну компетентність студентів на всіх етапах навчання та застосовувати набутні лексичні навички у комунікації за обраним фахом.

Отже, врахування лінгвістичних передумов формування лексичної компетентності в професійно орієнтованому говорінні металургів приводить до усвідомленого виконання лексичних вправ студентами. Усвідомлений підхід до засвоєння лексики з урахуванням її лінгвістичних особливостей сприятиме ефективному розвитку практичного застосування лексичних знань та навичок в професійному говорінні та здатності спілкуватися на задану тему.

Перспективою дослідження може бути врахування зазначених лінгвістичних особливостей лексичних одиниць галузі “Металургія” при відборі навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетентності у процесі навчання професійно орієнтованого говоріння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баграмова Н. В. Лингво-методические основы обучения лексической стороне устной речи на английском языке как втором иностранном в педагогическом вузе : автореф. дис. на соиск. учен. степени докт. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Н. В. Баграмова. – СПб., 1993. – 31 с.
2. Бірецька Л. С. Психологічні та дидактико-методичні передумови формування англомовної лексичної компетентності майбутніх лікарів у процесі професійно орієнтованого навчання / Л. С. Бірецька Електронний ресурс. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/Soc_Gum/VknlU/Ptp/2012_21/Biretska.pdf
3. Горбунова Н. В. Діяльнісно-компетентнісний підхід до організації словникової роботи / Н. В. Горбунова // Серія “Педагогіка”. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. – №6. – 2011. – С.88–98.
4. Гусак І. П. Структура та прагматика фрагментованих лексичних одиниць у сучасній англійській мові (на матеріалі мови мас-медіа) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / І. П. Гусак. – Львів, 2005. – 21 с.

5. Долина О. Л. Лингвистическая специфика профессионально-ориентированной речи в виртуальной коммуникации: американский вариант английского языка : дис. ... канд. філол. наук: 10. 02. 21 / Долина Ольга Леонидовна. – Москва, 2005. – 185 с.
6. Дуда О. І. Процеси термінологізації в сучасній англійській мові (на матеріалі літератури з кредитно-банківської справи) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. І. Дуда. – Львів, 2001. – 20 с.
7. Жовтюк Н. П. Психолінгвістичні аспекти формування лексичної компетентності у процесі навчання англійської мови після німецької / Н. П. Жовтюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія Педагогіки / гол. ред.: Г. Терещук; редкол.: Л. Вознюк, В. Кравець, В. Мадзігон [та ін.]. – Тернопіль, 2012. – №3. – С. 101–106.
8. Ктиторова Н. К. Українська термінологія металургійної промисловості: дис. ... канд. філол. наук :10.02.01 / Ктиторова Неонела Кіндратівна. – Дніпропетровськ, 2001. – 212 с.
9. Куц Е. О. Семантичні аспекти міграції та способи перекладу англійської термінологічної лексики / Е. О. Куц // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №1. – С. 215–221.
10. Литвиненко Е. В. Выбор и формирование когнитивной стратегии семантизации и презентации терминологии в преподавании иностранного языка в техническом вузе / Е. В. Литвиненко, Н. А. Лалазарова // Филологические науки. Методика преподавания языка и литературы. – 2009. – №2. – С. 132–138.
11. Молчкова Л. В. Профессиональная лексика англоязычных средств массовой информации: прагматика, семантика, структура : дис. ... канд. фил. наук: 10.02.04 / Молчкова Лариса Викторовна. – Самара, 2003. – 167 с.
12. Мороз Л. В. Формирование семантической компетенции студентов путем развития лексических навыков / Л. В. Мороз, А. С. Дуброва, В. М. Трофимчук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2011. – №2. – С. 115–118.
13. Мосейко Ю. В. Формування професійної компетентності майбутніх інженерів-металургів засобами практико-орієнтованого навчання / Ю. В. Мосейко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pftp/2009_4/files/ped904_55/pdf
14. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / [авт.-сост. Азимов Э. Г., Щукин А. Н.]– М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
15. Олещенко Ю. Р. Російська термінологія матеріалознавства: когнітивний та системно-функціональні аспекти вивчення : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 /Олещенко Юлія Ростиславівна. – Дніпропетровськ, 2008. – 198 с.
16. Підгорна А. Б. Переклад слів із різним об’ємом значення в науково-технічних текстах / А. Б. Підгорна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archiv.nbuv.gov.ua/portal/natural/vznu/fil/2010_1/251-255.pdf
17. Ревеко Л. С. Лингвистические и экстралингвистические аспекты лексических инноваций в сфере специальной лексики (на материале современной немецкой терминологии по металлообработке) : дис. ... канд. філол. наук :10.02.04 / Ревеко Людмила Сергеевна. – К., 1984. – 242 с.
18. Стаховська Н. Ф. Складання як спосіб словотворення агентивно-професійних назв у металургійній терміносистемі / Н. Ф. Стаховська // Дослідження з лексикології і граматики української мови : зб. наук. пр. — Д., 2007. — Вип.5. – С. 122 –127.
19. Семенчук Ю. О. Формування англомовної лексичної компетентності у студентів економічних спеціальностей засобами інтерактивного навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Ю. О. Семенчук. – К., 2007. – 27 с.

20. Штейнгатт Е.А. Лексика алюминиевой промышленности в свете теории мотивации : дис. ... канд. филол. наук :10.02.01 / Штейнгатт Елена Анатольевна. – Томск, 2005. – 251 с.
21. Cramp W. Alan, A Short History of Metals [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://neon.mems.cmu.edu/cramb/Processing/history.html>
22. Kerbat-Orecchioni C. Les actes de langage dans le discours : Théories et fonctionnement, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [RTF bookmark end: _GoBack]<http://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00136501/en/>